

MIȘCAREA SOCIALISTĂ DIN ROMÂNIA ÎN ANUL 1920 OGLINDITA ÎN UNELE DOCUMENTE MILITARE

de colonel dr. NICULAE NICULAE

În anul 1920 Partidul Socialist din România își intensifică activitatea în toate straturile societății românești, punând în alertă organele de stat, inclusiv armata, care primise ordin să sporească la maximum activitatea de urmărire a elementelor revoluționare, socialiste, comuniste. Comandanții de unități și mari unități erau obligați să prezinte săptămînal dări de seamă asupra mișcării socialiste din zona respectivă¹. Se instituie chiar unele măsuri care fuseseră stabilite pentru perioada stării de asediu. Se urmărea cu orice chip să se pună capăt unei mișcări devenite de masă, mișcarea socialistă, care ciștiga tot mai mult teren, iar sămînța revoluționară era pusă cu perseverență și continuitate pe un ogor tot mai fertil din care va lua naștere, în anul următor, Partidul Comunist Român.

Avîntul mișcării socialiste din România în anul 1920 este pus în evidență și de unele documente emanate de la unele autorități militare și la care ne vom referi în cele ce urmează.

La 21 februarie 1920, colonelul Dragu, comandantul Regimentului 55 infanterie, înainta la Divizia 14 raportul nr. 16567 privitor la mișcarea socialistă din Piatra Neamț și Buhuși, în care se arată printre altele: „Am onoare a raporta că în cursul săptămîinii de la 14—20 ianuarie a. c. (probabil că este o greșală de dactilografiere sau de redactare, în loc de februarie a scris ianuarie — n. n.), s-au petrecut următoarele: întruniți în ziua de 14. II. socialistii din Buhuși, în număr de peste 2000, au ținut o întrunire sub președinția socialistului Ilescu, secretarul general al sindicatelor internaționale P. Neamț, Bacău, Roman, care e autorul grevei de la fabrica Buhuși, vorbind mulțimei despre grevă și foloasele ei, despre a treia internațională și nepăsarea claselor conducătoare față de muncitorii și citindu-le memoriul adresat fabricii, după al cărui conținut se anexează copie...”² (în Anexa nr. 1 este reproduș în întregime *Memoriul*, iar în anexa nr. 2, *Supliment la memoriu*).

Privitor la greva textiliștilor din Buhuși care a avut loc în zilele de 12, 13, 14 și 15 februarie 1920, și prin care muncitorii au reușit să impună conducerii fabricii rezolvarea tuturor cererilor formulate de greviști, raportul comandantului Regimentului 55 infanterie arată că „greva de la fabrica de postav Buhuși, declarată la 12. II. 1920, s-a aplanat, muncitorii ciștigînd toate revendicările cuprinse în memoriul lor”³. Iar în capitolul referitor la starea de spirit se face sublinierea că „în Buhuși muncitorii, mindri de reușita grevei, fac propagandă pentru ca administrația comunală să treacă cit mai repede sub conducerea sindicaliștilor”⁴.

Sînt interesante și prevederile din raport care pun în evidență solidaritatea muncitorească în jurul conducătorilor mișcării socialiste.

În urma grevei de la Buhuși, ținînd seama și de faptul că ea a fost urmată la cîteva zile de o grevă declanșată de muncitorii din Piatra Neamț, care au reușit să

¹ Arhivele Ministerului Apărării Naționale, fond Ministerul de Război, cabinetul ministrului, dosar nr. 429/1920, f. 15.

² Ibidem.

³ Ibidem, f. 15. v.

⁴ Ibidem, f. 16.

impună patronilor rezolvarea a 50 la sută din cererile greviștilor, autoritățile Siguranței statului au emis mandat de arestare împotriva socialistului Iliescu. Ațutudinea demnă a lui Iliescu ca și poziția fermă a muncitorilor de la fabrica de postav Buhuși au pus în imposibilitate autoritățile jandarmerești de a executa ordinul primit.

Iată cum este redat acest episod în raportul colonelului Dragu, la capitolul Arestări : „Brigada de siguranță locală, avind ordin de la Curtea Marțială a C. 4 A. de a urmări și prinde pe socialistul Iliescu, a trimis la 14. II. a. c. 3 agenți la Buhuși, care cu concursul a 6 jandarmi să poată aresta pe Iliescu. Numitul socialist a fost găsit în sindicatul din Buhuși înconjurat de peste 100 tovarăși la masă comună. Jandarmul, arătind scopul venirii sale, a arătat ordinul de urmărire de la Curtea Marțială și a cerut să-l urmeze. Numitul socialist adresându-se muncitorilor a zis : «Tovarăși, oligarhia vrea să mă închidă pentru că apăr cauza voastră ; dacă voi muri apărindu-mă de acești agenți să mă îngropați în fața fabricii, pentru ca pe mormintul meu să crească buruiana otrăvitoare care să otrăvească lumea. Nu lăsați ca oligarhia să-și bată joc de noi. Ei vroesc să mă aresteze pe baza unui ordin al Curții Marțiale care trebuie să nu existe și pe care nu o recunosc în timp cit nu mai este stare de asediu. Le-am cerut mandat de arestare de la procuror pe care nu-l au, pentru acest motiv nu mă supun somației Curții Marțiale». Asistența a răspuns în corpore «Jos jandarmeria, jos Siguranța și cozile de topor, vom muri cu toții împreună cu tov. Iliescu». Jandarmul și agenții s-au retras neputind aresta pe Iliescu. În afară localul era păzit și supravegheat de un număr de peste 60 oameni după un sistem asemănător cu serviciul de siguranță în stație⁵. (referire la măsurile de siguranță ce se iau atunci cînd trupele se află în staționare — n. n.).

Ceea ce neliniștea în mod deosebit autoritățile civile și militare era creșterea în amploare și profunzime a mișcării muncitorești, lărgirea mișcării socialiste. Întruniri ale socialiștilor au avut loc nu numai la Buhuși, ci și la Piatra Neamț, unde în ziua de 17 februarie 1920, deci la numai 3 zile de la întrunirea ce a avut loc la Buhuși, un număr de 1 000 de socialiști s-au întrunit pentru a lua în dezbateră tactica ce urma a se aplica în continuare pentru a da muncitorilor ceea ce li se cuvenea de fapt și de drept ca producători ai bunurilor materiale⁶. „In Piatra Neamț — se spune în raportul colonelului Dragu — a produs o vie impresie între muncitorii greva din Buhuși și se urmărește cu tactică o mișcare nouă, în sensul unei greve generale, care să le aducă tuturor muncitorilor aceleași drepturi pe care le au și cei din Buhuși. Se observă o vie agitație printre muncitorii nesindicalizați și funcționarii comerciali, se speră că se vor sindicaliza cu toții. Sindicatele din județ și localitate și-au angajat agenți secreți, dintre cei mai umili muncitori, cu scopul de a demasca orice mișcare contra lor⁷.”

Un interes cu totul deosebit prezintă, după părerea noastră, pentru istoria mișcării muncitorești și socialiste din România conținutul memoriului adresat de muncitorii de la fabrica de postav Buhuși conducerii acestei fabrici, ca și suplimentul la acest memoriu și de aceea le redăm în întregime în anexă, mai cu seamă că ele nu au fost publicate în volumul *Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1916—1921*, Edit. politică, București, 1966.

Din studiul notelor informative ale Siguranței generale din primul trimestru al anului 1920 rezultă că și în alte regiuni și localități din țară mișcarea muncitorească și socialistă era în plină dezvoltare, cuprinzînd deopotrivă muncitorimea, țărănimă, intelectualitatea și armata.

În darea de seamă pe luna februarie referitoare la mișcarea muncitorească și socialistă din Bucovina, înaintată Ministerului de Război cu adresa Poliției și Siguranței generale nr., 11 440 S din 17 martie 1920, se spune între altele : „In cursul acestei luni au avut loc grevele : lucrătorilor bărbieri, a celor 2 fabrici de bere (din Rădăuți — n. n.) care s-au aplanat imediat prin acordarea de ajutoare materiale și morale. De asemenea, în Rădăuți, lucrătorii frizeri, organizați în sindicat, s-au mișcat în sensul îmbunătățirii situației lor materiale⁸.”

Sub influența mișcării muncitorești și antrenaji și mobilizați de mișcarea socialistă, diferite categorii de funcționari, care nu erau organizați în sindicate, se

⁵ Ibidem, f. 15 v-16.

⁶ Ibidem, f. 15.

⁷ Ibidem, f. 16.

⁸ Ibidem, f. 26.

organizau între ei și cereau îmbunătățirea stării lor materiale și sociale. În darea de seamă citată mai înainte se spune în acest sens următoarele: „funcționari publici ai diferitelor servicii, plătite de administrația Bucovinei, organizați între ei, cer: să li se plătească lefurile în lei, precum și înlesniri pentru procurarea de îmbrăcăminte; un spor de 300 lei lunar pentru scumpete și asistență medicală”⁹.

Cu aceeași perseverență și tenacitate își desfășoară activitatea Partidul Socialist din Bucovina și în rindurile țărânimii, mobilizând-o la luptă pentru înfăptuirea reformei agrare. Într-o notă informativă a Siguranței generale din prima jumătate a lunii martie 1920 se recunoaște că Partidul Socialist avea bine organizată activitatea sa politică și organizatorică și la sate. „Partidul Socialist — se spune în nota informativă citată — a hotărât să trimită propagandiști în comunele rurale spre a agita și specula chestia agrară...”¹⁰.

Cu toate măsurile luate de Poliție și Jandarmerie și în această regiune a țării pentru a stăvili avântul mișcării socialiste, aceasta capătă tot mai mulți aderenți din toate categoriile sociale, fapt pe care sînt obligate să-l recunoască organele Siguranței statului. „Se observă mărirea numărului aderenților ideilor socialiste”¹¹ — se spune într-o notă informativă a Siguranței generale. Iar într-o dare de seamă a aceleiași siguranțe se zice că: „Ziarul socialist «Vorwert» ce apare în Cernăuți este destul de răspîdit și citit în toate centrele mai importante din Bucovina. Cu toate, că în celelalte centre nu există organizațiuni socialiste puternice, pe zi ce merge crește în mod considerabil numărul partizanilor acestei idei, atît între intelectuali, cit și între muncitori și țărani știutori de carte”¹².

Mișcarea muncitorească și socialistă se făcea tot mai mult simțită pe tot teritoriul României. O notă cifrată cu nr. 2698 din 16 martie 1920 a comandantului comendurii garnizoanei Giurgiu către C. 2 A. București, pe care era trecută mențiunea „Extraurgent”, informa organele militare superioare că „lucrătorii șantie-rului au declarat grevă...”¹³.

Din Pașcani, comandantul companiei de jandarmi din localitate înainta la Regimentul 4 jandarmi raportul nr. 233 din 1 martie 1920, prin care arăta că „în ziua de 29 februarie 1920 socialiștii din Pașcani au avut o întrunire în sala societății de tir, de la orele 14,30 pînă la 17,30, la care au luat parte toți lucrătorii din ateliere și depoul Pașcani și vreo 20 de săteni de prin satele: Sodomeni, Broșteni, Lunca și Fîntinelele comuna Pașcani. Au vorbit: Ioan Ciobotariu, Costache Gheorghiu și Zaharia din atelierul Pașcani, Panait Prisăcariu, fierar din satul Fîntinelele comuna Pașcani, Andrei și Noghel delegați socialiști din Iași”¹⁴. Scopul întrunirii a fost de a cere guvernului român să grăbească încheierea păcii cu Rusia sovietică pentru a putea să reintre în posesia tezaurului țării, transferat în Rusia pe timpul ostilităților militare din primul război mondial. Totodată socialiștii care au luat cuvîntul la întrunirea de la Pașcani și-au manifestat temerea că „bolșevicii nu vor elibera tezaurul țării pînă cînd conducătorii acestei țări (România — n. n.) nu vor fi țărani și muncitori”¹⁵, chemînd astfel într-o formă deghizată muncitorimea la luptă pentru schimbarea orînduirii sociale în România.

Mișcarea socialistă din România căpăta, la nivelul anului 1920, tot mai mulți aderenți și în rîndurile armatei, în pofida măsurilor luate de autoritățile militare de a stăvili influența Partidului Socialist în rîndurile armatei. Și nu au fost nici simple și nici ușoare măsurile ce se propuneau sau care s-au luat împotriva mișcării socialiste.

Prin raportul confidențial nr. 16574 din 20 martie 1920, C. 2 A. raporta ministrului de război că în București a funcționat, începînd din luna noiembrie 1919 și pînă la ridicarea stării de asediu, un serviciu de informații care avea rolul „să descopere pe soldații care luau parte la întrunirile socialiste, arestîndu-i și izolîndu-i de restul soldaților, spre a împiedica astfel pătrunderea în rîndurile armatei a ideilor revoluționare...”¹⁶.

⁹ Ibidem, f. 21 v.

¹⁰ Ibidem, f. 21.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem, f. 26.

¹³ Ibidem, f. 55.

¹⁴ Ibidem, f. 40.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem, f. 10.

Cu toate că acest serviciu fusese desființat odată cu ridicarea stării de asediu, totuși „Comenduirea Pieții București a continuat să privegheze accesul soldaților la întrunirile socialiste și a constatat că : toate sălile de întruniri ale Partidului Socialist sînt frecventate de soldați, (sublinierea ns. — n.n.), majoritatea din ei fiind din cei veniți în trecere prin București. Partidul Socialist, în deosebire de celelalte partide politice din țară, atrage în mod intenționat la întrunirile sale soldați..., transformîndu-i în propagandiști și căutînd a infiltra ideile lor în rîndurile armatei. La localul din str. Sf. Ionică întrunirile sînt zilnice și țîn pină noaptea tîrziu...”¹⁷.

Afluența militarilor din Garnizoana București către Partidul Socialist a determinat pe comandantul C. 2 A. din București să solicite aprobarea ministrului de război pentru a „organiza din nou serviciul de supraveghere al localurilor de întruniri a Partidului Socialist, dîndu-ne personalul și indemnitațiile care erau alocate și în trecut”¹⁸.

Și măsurile n-au întîrziat să fie luate. La 22 martie 1920, Ministerul de Război, prin ordinul nr. 15 524 către Marele Stat Major, ordona ca la corpurile de armată să se organizeze servicii de informații a căror misiune era de a „cerceta prin elemente sigure, luate chiar dintre gradele inferioare, spiritul trupelor, aflîndu-se cei ce sînt înscriși sau frecventează cluburile socialiste...”¹⁹.

Cu toate măsurile luate de Jandarmerie, de Siguranța statului și de comandamentele militare, mișcarea socialistă și muncitorească s-a dezvoltat neîncetat, avînd rădăcini adînci în solul fertil al societății românești de acum 60 de ani.

Anexa 1

C O P I E

„MEMORIU

C ă t r e

DIRECȚIA FABRICEI DE POSTAV BUHUȘI

Pe ziua de 1 ianuarie 1920 expirînd angajamentul formal între delegații lucrătorilor fabricii și Direcțiune asupra memoriului din 18 iulie 1919 și cum în acel angajament să prevedea că dacă tralul se va scumpi sau efteni se vor controla prefurile de muncă din nou pentru a se stabili o înțelegere între muncitori și fabrică.

Cum însă traiul s-a scumpit dublat în general și în special la unele articole și mai mult decît dublat de la acea dată pînă astăzi, ne vedem nevoiți a cere majorarea salariului și totdeodată vă supunem spre aprobare și alte revendicări în numele muncitorilor din fabrică.

Angajamentul de față să intre în vigoare de la 1 ianuarie 1920.

Memoriu de revendicări

Art. 1. Timpul de lucru :

a) Opt ore de lucru pentru muncitori de zi și de noapte, la cei de noapte însă vor fi plătite nouă ore.

b) Desființarea muncii de noapte pentru minori pînă la 15 ani inclusiv și femeile gravide de la cinci luni în sus.

Art. II. Orele de lucru suplimentare, precum și duminicile, cînd va fi nevoie de lucru se vor plăti dublu.

Art. III. Recunoașterea sindicatului ca instituție oficială a muncitorilor.

a) Recunoașterea delegaților și Consiliului muncitoresc în toate chestiunile ivite între muncitori și patroni (fabrică).

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem, f. 7.

Art. IV. Să nu se primească în fabrică la lucru oameni care nu sunt organizați în sindicale și care nu se prezintă la intrare în lucru cu viza sindicatului socialist al fabricii.

Art. V. Nici un lucrător organizat să nu fie îndepărtat din serviciu mai înainte de a înștiința delegații organizației.

Art. VI. Formarea unei comisii de arbitrii dintre delegați muncitorești pentru judecarea tuturor faptelor sau diferendelor ivite între lucrători și direcțiune sau reprezentanții ei.

Art. VII. Salariile lucrătorilor și șefilor de echipe.

1. Șefii de echipe cei cari au salariu fix de 15—19 lei pe zi să fie avansați cu 80%.

2. Șefii de echipe cu salarii de la 19—22 lei pe zi să fie avansați cu 50%.

3. Lucrătorii calificați și necalificați care au salarii de la 10—15 lei pe zi să fie avansați cu 80%.

4. Tineretul băieți fete care au salarii de la 4—10 lei pe zi să fie avansați cu 100%.

5. Războaiele la cari salariile cu intermitență sunt de la 6—25 lei să le rămână felul de producție tot cel de până acum, dar prețul să fie sporit cu 100% și premiile de cari s-au bucurat până acum să continue mai departe.

Art. VIII. Să se pună la dispoziția muncitorilor un medic bun și fabrica să se îngrijească pentru a se aduce medicamentele necesare și suficiente în dispensarul fabricii.

Art. IX. În cazuri de boală și accidente, când muncitorul, după constatarea medicului, necesită să stea acasă o săptămână să i să plătească salariul întreg și consultația gratuită.

Art. X. Femeile însărcinate care au vechime cel puțin șase luni în fabrică să li se acorde un concediu de 2 luni înainte de naștere și 2 luni după naștere în care timp să li se plătească 50% din salariu. Fabrica să-și ia obligația să dea bani pentru curățenie odată pe săptămână la lucrători și lucrătoare.

Art. XI. Stofă să se dea de două ori pe an, odată înaintea Paștelui și odată înaintea Crăciunului, cu reducere de 50% și tot în modul de până acum (adică celor necăsătoriți cite un costum și celor căsătoriți sau susținătorilor de familie după ciți membri au în casă), iar celor necăsătoriți pentru familie să li se dea cu prețul ce vinde fabrica pe piață.

Art. XII. Fabrica să comande o cantitate de bumbac care să fie distribuită în cost muncitorilor care-1 pot lucra acasă. Aceasta în vederea lipsei și marelui scumpete a pînzeturilor.

Art. XIII. Să se alimenteze cantina fabricii cu toate articolele de primă necesitate și să înceteze specula pe care o întrebunțează cantinierul actual.

Art. XIV. Să se distribuie lemne tuturor lucrătorilor care au nevoie cite un metru sau $\frac{1}{2}$ metru de lună în costul fabricii..., asemenea piinea să fie distribuită mai departe ca și până acum.

Art. XV. Să se dea concedii succesive până la maximum 2 luni pe an acelora ce se vor constata că au absolută nevoie pentru cultura pămîntului.

Art. XVI. Să se încuviințe permisiunea oamenilor pe care comitetul sau consiliul muncitoresc ar denumi pentru deplasări în diferite misiuni speciale care privesc organizația, nescăzîndu-li-se plata.

Art. XVII. Nici un lucrător să nu mai fie luat din serviciul său din fabrică de către maeștri și întrebunțat pe la serviciile lor acasă fără consimțămîntul și învoirea direcției sau cu știrea delegaților muncitorești.

Art. XVIII. Nici un lucrător nu va putea fi amendat fără înștiințarea delegațiilor muncitorești pe secțiuni, iar amenziile se vor vărsa la finele anului în folosul sindicatului.

Art. XIX. Fabrica să ia inițiativa pentru formarea unei școli industriale cu cursuri practice și teoretice pentru maeștri, din fiii muncitorilor fabricii, aceasta sub îngrijirea financiară a fabricii; iar partea conducătoare din punct de vedere moral și educativ să fie pe seama mișcării sindicaliste.

Art. XX. În vederea multiplelor nevoi ale muncitorilor din cauza enormei scumpete a traiului și pentru ameliorarea și acoperirea multor datorii cu cari sunt

împovărați muncitorii, cerem o indemnizație de 30% asupra întregului salariu din cursul anului 1919 ; din toată această sumă 50% prin direcție să fie avansată Casei Poporului.

Art. XXI. Conform tacticei și ordinei noastre de partid cerem fabricii deplină libertate a tuturor funcționarilor de a se sindicaliza sau înscrie în partidul nostru. Pentru aceasta Direcțiunea își va lua obligațiunea de a nu prigoni sau șicana pe cei înscriși sau pe cei ce vor voi a se înscrie. O comisiune compusă dintr-un director tehnic sau administrativ al fabricii, un funcționar de birou, din doi membri ai consiliului muncitoresc vor clasa personalul de birou și va fixa salariul avînd în vedere minimum de salariu, precum și importanța muncii pe care o execută funcționarul. Toate punctele din acest memoriu se referă și la personalul de birou, în afară de cele speciale scrise aci.

Personalul de birou va lucra aceleași ore, adică 8 ore pe zi, orele suplimentare ca și sărbătorile ce se vor lucra vor fi plătite dublu. Primirea ca și concedierea de funcționari se va face numai cu avizul unei comisiuni compusă din director, un funcționar și doi membri din consiliul muncitoresc.

(ss) Federația Sindicală Internațională a lucrătorilor și lucrătoarelor în industria îmbrăcămintei din România.

Sindicatul Textil Buhuși

Prin comisiunea aleasă pe baza votului universal, egal și proporțional cu reprezentarea muncitorilor...

Delegați pentru susținerea memoriului...

Iar acest memoriu se înaintează Direcției spre studiere timp de 24 ore.

Buhuși 10/11/1920, orele 3 p.m.

Secretariatul Regional Socialist Bacău, P. Neamțz, Roman

(ss) Iliescu

p. Conformitate

Șeful Biur. II

„Maior Oct. Ullescu“²⁰

Anexa 2

„SUPPLEMENT LA MEMORIU

Art. I. În caz de intrare în grevă fabrica va plăti lucrătorilor zilele de grevă.

Art. II. Toți cei cari se vor constata ca trădători ai grevei sau vor lucra contra intereselor muncitorilor greviști să fie excluși din fabrică.

Art. III. La încetarea grevei toți lucrătorii greviști să fie reprimiți în lucru fără nici o concediere sau prigonire.

Art. IV. Desființarea lucrului cu acord, introducerea lucrului cu plata la zi și minimum de salariu.

Art. V. Toți lucrătorii cu o vechime de 6 luni în fabrică, în caz de lipsă de lucru să primescă ajutor de 50% din salariu.

12 februarie 1920 Buhuși

(ss) Federația Sindicală Internațională a lucrătorilor și lucrătoarelor în industria îmbrăcămintei din România.

Sindicatul Textil Buhuși

(ss) Partidul Socialist din România

Secția Buhuși

(ss) Iliescu

secretar sindical regional

Bacău — P. Neamțz — Roman

²⁰ Ibidem, f. 17—18

Către Direcțiunea Fabricii de postav Buhuși**Domnule Director,**

Lucrătorii fabricii dv., membri ai sindicatului socialist din localitatea Buhuși, întruniți în adunare generală extraordinară în seara zilei de 11 februarie a.c. în sala Partidului Socialist au luat în discuție primirea ce acordase comisia aleasă de ei, direcția fabricii în vederea tratării memoriului ce v-a înaintat în ziua de 10.11.1920 și-a hotărât prin semnăturile lor proprii că resping această primire, cerind ca imediat să fie începute tratativele asupra memoriului.

Binevoiciți vă rog să luați notă și a ne răspunde de îndată afirmativ sau negativ.
12.11.1920 Buhuși

(ss) Federația Sindicală Internațională a lucrătorilor și lucrătoarelor
din industria îmbrăcăminteii din România.

Sindicatul textil Buhuși

Partidul Socialist din România, secția Buhuși

p. Conformitate

Maior Ullescu²¹

**LE MOUVEMENT SOCIALISTE DE ROUMANIE EN 1920
REFLÉTÉ EN QUELQUES DOCUMENTS MILITAIRES**

R é s u m é

En 1920 le Parti Socialiste de Roumanie intensifie l'activité révolutionnaire parmi toutes les classes sociales de la société. De nombreux ouvriers, femmes et paysans se soulèvent pour lutter contre l'oppression sociale. On connaît des grèves déclarées par les ouvriers de Buhuși, Piatra Neamț, Pașcani, Rădăuți, Giurgiu, la grève des coiffeurs de Rădăuți où les employés de l'Administration de Bucovine s'organisent et demandent l'amélioration de leur situation matérielle.

Une activité intense a déployé le Parti Socialiste de Roumanie parmi les paysans.

Le mouvement socialiste de Roumanie obtient un grand nombre d'adhérents de l'armée en dépit des mesures qu'avaient pris les autorités militaire pour empêcher l'influence du Parti Socialiste parmi les militaires. Les documents d'archives prouvent ce fait évident.

²¹ Ibidem, f. 19.